

Sedmičtá nebeská růže

Rudolf Steiner

Stuttgart, 18. května 1913

Esoterik může dělat pokroky jen tehdy, jestliže si stále jasněji uvědomuje určité věci. Musí se hluboce a vážně proniknout tím, o čem se mluvilo včera na veřejné přednášce. Musí se pro něj stát skutečným prožitkem, že tak jako je vzduch v našich plicích součástí vzdušné atmosféry, která nás obklopuje a kterou přijímáme v procesu dýchání, patří naše duchovně-duševní složka k celému duchovně-duševnímu prostředí. Musí si také zcela jasně uvědomit, že probouzení a usínání není nic jiného než vdechování a vydechování duševnosti. Esoterik musí stále více rozumět skutečnosti světa, jenž ho obklopuje.

Dejme tomu, že nějaký člověk nebude mít v exoterním životě povědomí o okolním vzduchu a že dokáže vnímat jen nerosty, rostliny, zvířata, to, co je pevné a tekuté, hory atd. Viděl by možná i oblaka a vnímal by blesk a hrom a podobné jevy, které se v nich vyskytují, neměl by však povědomí o vzduchu, který je mezi tím. Takový člověk by byl podobný, jako se okultistovi jeví exoterik, který nic neví o duchovním světě, jenž ho obklopuje. V současné epoše je správné a je to v souladu se smyslem vývoje Země, že exoterik považuje okolní fyzický svět za skutečnost, v níž má vědomě pracovat. Esoterik však má fyzický svět pojímat zcela jinak. V čem spočívá tento rozdíl?

Pro exoterika je správné, že všude posuzuje fyzické věci z hlediska příčiny a následku; dnešní doba dospěla pomocí přírodní vědy k tomu, že je přímo hrdá na to, že všude ve vnějších dějích dovede prokázat příčinu a následek. Pro esoterika tomu má být jinak. Studuje-li například dějiny, neměly by se mu jevit tak, že skutečnosti a děje nastávají jako následek jednoho vzhledem k druhému, ale tyto fyzické děje jsou pro něj jen znakem duchovního dění. Musí se naučit tyto znaky navzájem spojovat a díky tomuto spojování je správně číst. Člověk, který zná jen jednotlivá písmena, nemůže správně číst, a ten, kdo umí správně číst, se zase, má-li před sebou slovo „ale“, neptá, zda je písmeno *l* následkem písmene *a*, nýbrž obě písmena smysluplně spojí - tak je třeba správným způsobem číst i jednotlivé znaky vnějších dějin. Pravá podstata esoterika spočívá v tom, že se tomu čím dál víc učí. Podívejme se na to na určitém příkladu, a sice na samotném životě, pro člověka tak obtížně srozumitelném. Víme, že v životě člověka mezi narozením a smrtí je tím podstatným vědomím, které spojuje jednotlivé zážitky. Vědomí o minulých událostech svého života máme až k okamžiku našeho dětství, kam sahají naše vzpomínky. Toto vědomí je tím, co je v našem životě důležité. V jistých anormálních případech lidé toto vědomí ztratí. Například se stalo, že jeden člověk šel, řekněme v jednom středoevropském městě, na nádraží; tam si koupil lístek do jiného města; když do něj přijel, koupil si opět lístek do dalšího města atd.; jel dokonce i lodí. Za nějaký čas se objevil v severní Africe. Všechno, co leželo mezi místem, odkud vyjel, a přítomností, zapomněl, dokonce celý svůj život od narození - přitom však jednal zcela rozumně a chytře: při kupování lístků, cestování od jednoho místa k druhému, až do Maroka - možná rozumněji

než jiní lidé. To zároveň ukazuje, že rozum a vědomí nejsou totéž. Žák ve škole se například může mnohé naučit a rozumem pochopit, jeho vědomí při tom však není. To, co se naučil, pak nedovede použít; jako když má někdo nějaký nástroj, který někde leží a nepoužívá se. - Jak je tomu tedy s člověkem, jenž v anormálních stavech, podobně jako ten výše popsany, ztrácí souvislé vědomí?

Jestliže takové případy zkoumáme, ukazuje se, že takový člověk měl již předtím v životě tu vlastnost, že přesně nepozoroval vnější věci. Dnešnímu člověku je velmi blízké dívat se na věci podle toho, jak v jeho duši vyvolávají sympatii nebo antipatii. Někteří lidé - jako ten výše popsany - byli již předtím takoví, že mohli podnikat dlouhé cesty po mnoha zemích a všude si všímali jen toho, co jim bylo sympatické nebo antipatické. To je však velký nedostatek; své vědomí Já bychom totiž měli mít a posilovat právě tím, že všechny věci a děje přesně a nezájmově pozorujeme. Je zcela nezbytné připomínat to zvláště také theosofům, neboť právě oni snadno tíhnou k tomu, aby se v důsledku svých theosofických zájmů stali jednostrannými a ztratili zájem o mnoho fyzických věcí; všechny děje a věci by však měli pozorovat se zájmem, láskou a účastí.

Neboť naše duchovně-duševní bytost, která je při probouzení vdechována z duchovního světa do těla, dospívá k plnému sebevědomí tím, že se zájmem a láskou pozoruje vnější děje a bytosti. To by si měl esoterik víc a víc uvědomovat. Mělo by mu být jasné, že tato duchovně-duševní bytost, která z duchovně-duševního světa vstupuje do světa fyzického a na něm se rozněcuje k sebevědomí, je jednou důležitou stránkou života. Esoterik pak tuto část svého života poznává jako písmeno světového dění. Vědomí Já je pro duchovně-duševní jádro člověka jako znak či písmeno; k tomu však přistupuje ještě něco jiného.

Víme, že dnes je na Zemi nějaké množství lidí; za čas jsou tu pak synové a dcery těchto lidí; předtím tu zase byli jiní - rodiče těch dnešních. Víme, že touto linií prochází dědičnost těl, dědičnost sil a vlastností. Pro esoterika je stále vědomější realitou, že tyto síly proudící v dědičné linii jsou druhou důležitou stránkou života. Duševnost přicházející z duchovních světů se při narození nebo při početí spojuje se silami fyzické dědičné linie. Tyto síly tedy tvoří druhé písmeno a esoterik bude čím dál více schopen tato dvě písmena své bytosti nejen jednotlivě vidět, ale je i správně číst.

Okultismus uvádí také vnějším způsobem zaznamenaný symbol pro spojení dvou písmen či znaků. Jestliže jím označíme Já vstupující sem z duchovního světa, pak je to tedy vědomí, které se tvoří tím, že ve fyzickém světě magneticky přitáhlo síly dědičnosti a obklopilo se jimi. To je znázorněno kruhem, v jehož středu je bod.

Tento znak ovšem ve světě skutečně již existuje. Bohové ho do něj vepsali a my ho najdeme na obloze. Budeme-li Zemi považovat za výše nakreslený bod •, bude kruh O drahou Měsíce; v této nebeské konstelaci tak musíme spatřovat bohy zapsané znamením toho, že Země je místem vyvíjejícího se vědomí Já, kdežto dráha Měsíce s fyzickým Měsícem,

který se k Zemi obrací svými střídajícími se stavy novu, první čtvrti, půlměsíce a úplňku, je vnějším znamením sil působících v dědičné linii. Tím, že fyzické Slunce vrhá své světlo na Zemi a toto světlo se odráží od fyzických předmětů, se v duševnosti člověka rozněcuje sebevědomí. Kdyby Slunce přestalo svítit, třeba i jen na okamžik, ustala by pro člověka možnost sebevědomého života. A bez sil Měsíce by nemohla pokračovat fyzická dědičnost. Kdyby byl Měsíc jen trošku vysunut ze své dráhy, přestaly by působit síly, které jsou nutné pro fyzickou dědičnost člověka. Lidé by ještě chvilku žili se silami, které mají v sobě, a pak by fyzické rozmnožování ustalo. A skutečně nastane v budoucnu doba, kdy síly Země natolik zesílí, že Země pojme Měsíc opět do svého těla. Pak už tu nebudou moci být síly, které teď působí z Měsíce na Zemi a vytvářejí dědičnost. Člověk přestane vytvářet [potomstvo] a fyzické lidské pokolení pomine.

Vše se pro esoterika musí stávat víc a víc realitou. Musí se popsáním způsobem učit rozumět bodu • a kruhu O. Napíše-li slovo „od“ člověk, který umí číst, neposadí o a d prostě jen tak vedle sebe, ale nejprve napíše o a pak d-, stejně je tomu i s těmito dvěma znaky bodu a kruhu, které okultista náležitě sestaví a které pak může esoterik přečíst jako znamení jeho bytosti, v níž duchovně-duševní složka dospívá k vědomí díky spojení se silami dědičnosti.

Avšak k tomu, aby vznikl život člověka, takový, jaký je, působí ještě jiné síly. Vrátili se v dějinách lidstva až do vzdálených dob Egyptanů a Peršanů, uvidíme, že všude postupují lidé kupředu svým myšlením. K veškerému pokroku ve vývoji musel člověk sám přispět svým myšlením, tím, že žil na Zemi jako rozumem obdařená bytost. Tyto síly však nepocházejí z člověka samotného. Tomu může věřit jen materialistická věda, která by lidem ráda namluvila svá fantazmata. Tyto síly ale nepocházejí ani z Měsíce. Pocházejí z oblastí, které sahají za dráhu Měsíce a v našem znaku si je musíme znázornit druhým kruhem; i ten najdeme bohy umístěn v našem kosmu. Tímto druhým kruhem je dráha Merkuru (dnešní Venuše), jak se nám jeví. V duchovních silách, jejichž je Merkur fyzickým výrazem, musíme vidět to, co lidem propůjčuje rozum.

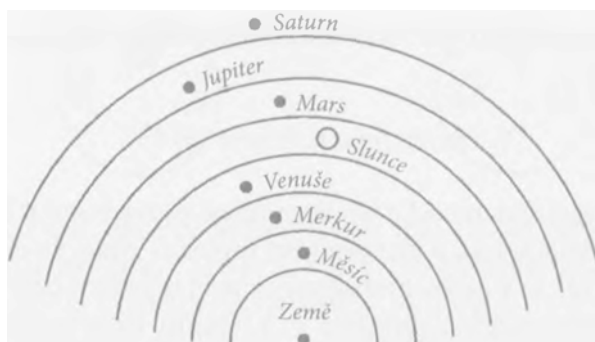

Tomu musí esoterik porozumět. Zatímco v běžném životě na Měsíc a Merkur jen vnějším způsobem civíme, esoterik se má snažit nejen o pochopení Merkuru rozumem, ale má v něm vidět vnější znamení duchovních sil, jimiž je lidem dán rozum. Má k planetám vzhlížet s citem úcty a vděčnosti. Kdyby síly Merkuru ustaly, měli by sice lidé na Zemi vědomí, ale byli by bez rozumu. Ani to však ještě není vše. Aby byl možný život a vývoj člověka, musí se přidat ještě další síly. Kdyby byl ve všech uplynulých epochách lidstva působil jen rozum,

žádný pokrok by nenastal. Lidé by sice mysleli, ale do vývoje by nevstupovaly žádné nové myšlenky. Ve skutečnosti však vidíme, že do lidstva stále vplývají nové myšlenky. Dnes se děti ve škole učí věci, které ještě v Pythagorových dobách byly lidskému myšlení cizí. Bez takovýchto nových myšlenek by nebyly možné žádné vynálezy ani veškerý pokrok. Odkud pocházejí tyto myšlenky? Z ještě vyšší sféry, kterou znázorníme dalším kruhem - dráhou Venuše, jak se nám jeví. Venuše je fyzickým výrazem duchovních sil, jimiž je rozum v člověku oplodňován novými ideami, přesahujícími obvyklé myšlení mozku.

Jsou ovšem další síly, které sice nepůsobí na Zemi a na člověka bezprostředně, avšak zprostředkovaně tím, že ozařují Venuši: jsou to síly Marsu. Aby síly Marsu, když ozařují Venuši a tím nepřímě i Zemi, nepůsobily válečnický, proudí z ještě vzdálenějšího duchovního okruhu, z Jupiteru, k Marsu vznešená božská síla. Tu lze slovy popsat ještě obtížněji; můžeme ji označit jako duchovní světlo, které není vnímatelné fyzicky, které však může člověk ve svém nitru prožívat jako sílu lásky, pohlíží-li s úctou a vděčností k této vesmírné bytosti a uvědomí-li si milost, která se na nás odsud snáší. Tím, že tyto světelné síly lásky působí na Mars, se zabraňuje tomu, aby síly Marsu působily válečnický na Venuši a Zemi. A nakonec sem z ještě vyššího okruhu, ze sféry Saturnu, proudí síly, o nichž si můžeme udělat představu, pomyslíme-li na teplo entusiasmů. Tyto tepelné síly proudí k Jupiteru a spojují se s jeho světlem. A tady musíme mezi dráhu Venuše a Marsu zakreslit dráhu Slunce. Máme pak tři dráhy Měsíce, Merkuru a Venuše mezi Sluncem a Zemí, to jsou přímo působící síly, a tři síly působící zvenčí: sílu Marsu, Jupiteru a Saturnu, které působí na Zemi jen zprostředkovaně přes Venuši.

Od duchovních sil Slunce člověk dostává sílu Já, vědomí sebe sama, jež se spojuje se silami Měsíce atd., aby vznikla celá lidská bytost. Máme však zprvu dvě Slunce, duchovní, které dává Já, a fyzické,

které svými světelnými a tepelnými paprsky oživuje fyzickou Zemi. Pak ale musíme vzít v úvahu ještě třetí Slunce³¹, totiž to, jež zprostředkuje ty nejvyšší duchovní síly, spojuje síly vně Slunce se silami uvnitř [dráhy] Slunce a od mystéria na Golgotě sesílá na Zemi síly milosti. Toto duchovní Slunce je Kristův princip, to, co v sobě může člověk prožít, pochopí-li Pavlova slova: „Ne já, ale Kristus ve mně.“

Toto třetí Slunce bylo adeptům zasvěcení vždy zjevováno v křesťanských zasvěcovacích školách. Velká tragika spočívala v tom, že jeden člověk o tomto třetím Slunci věděl, a přesto je nedokázal vnitřně zcela prožít - byl to Julián Apostata.

Máme tedy sféru trojného Slunce: vně této sféry jsou tři kruhy, které představují vznešené, nepřímé působící síly, a uvnitř slunečního okruhu ony tři, které působí na Zemi bezprostředně. V každém z těchto sedmi kruhů stojí jedno ze sedmi nebeských těles, a tak můžeme růžový kříž se sedmi růžemi považovat také za symbol této sedmičetné nebeské růže. Ze tří vnitřních sfér proudí k Zemi to, z čeho se rodí lidská bytost: *Ex Deo nascimur*.

Tři vnější kruhy označují vznešené duchovní síly, jimiž je zakládána vyšší přirozenost člověka: *Per Spiritum Sanctum reviviscimus*.

Spojení mezi nimi tvoří střední polokruh, dráha Slunce fyzického, duchovního a Slunce Kristova: *In---- morimur*.

GA 266/III